

การพัฒนา รูปแบบการพัฒนาบุคลากร เกี่ยวกับการทำวิจัยในชั้นเรียน ของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน*

THE DEVELOPMENT OF HUMAN RESOURCE DEVELOPMENT MODEL OF CLASSROOM ACTION RESEARCH IN BASIC EDUCATION SCHOOLS*

ปราณี หนูขาว**
สมุทรา ชำนาญ***

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาสภาพความเข้มแข็งในการการพัฒนาบุคลากรเกี่ยวกับการทำวิจัยในชั้นเรียนของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน และพัฒนา รูปแบบการพัฒนาบุคลากรเกี่ยวกับการทำวิจัยในชั้นเรียน ตามแนวทางโรงเรียนดีประจำตำบลในเขตภาคตะวันออกเฉียงของกระทรวงศึกษาธิการ ซึ่งเป็นการวิจัยแบบผสม โดยช่วงแรกเป็นการวิจัยเชิงปริมาณ เพื่อศึกษาสภาพความเข้มแข็งในการพัฒนาบุคลากรเกี่ยวกับการทำวิจัยในชั้นเรียนของโรงเรียนดีประจำตำบล 7 โรงเรียน โดยใช้แบบสอบถาม ถามระดับการปฏิบัติและระดับความสำเร็จในการพัฒนาบุคลากรเกี่ยวกับการทำวิจัยในชั้นเรียน แล้วนำข้อมูลมาวิเคราะห์เพื่อกำหนดเป็นเกณฑ์เป้าหมาย ช่วงที่สองเป็นการวิจัยเชิงคุณภาพที่โรงเรียนวัดแก้วศิลารามด้วยการวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วมตามแนวทางของเคมมีสและแม็คแท็กการท ผู้ที่ให้ข้อมูลหลัก ได้แก่ รองผู้อำนวยการ จำนวน 1 คน ครูผู้สอน จำนวน 15 คน และกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน จำนวน 3 คน การเก็บรวบรวมข้อมูลใช้วิธีการวิเคราะห์เอกสาร การสัมภาษณ์เชิงลึก การสังเกตผลการปฏิบัติและโดยการสังเกตแบบมีส่วนร่วม วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้วิธีวิเคราะห์เนื้อหา ผลการวิจัยพบว่า

1. สภาพความเข้มแข็งในการพัฒนาบุคลากรเกี่ยวกับการทำวิจัยในชั้นเรียนของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน โดยใช้การวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม โดยรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก

* คุษุณีนิพนธ์ ปริญญาการศึกษาคุษุณีบัณฑิต

** นิสิตระดับบัณฑิตศึกษา สาขาวิชาการบริหารการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา

*** อาจารย์ประจำศูนย์นวัตกรรมการบริหารและผู้นำทางการศึกษา มหาวิทยาลัยบูรพา

2. รูปแบบการพัฒนาบุคลากรเกี่ยวกับการทำวิจัยในชั้นเรียนของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน
สรุปเป็นขั้นตอนสำคัญ 14 ขั้นตอน คือ 1)การสร้างความตระหนัก 2)การวิเคราะห์ข้อมูลพื้นฐาน
3)การกำหนดความรับผิดชอบ 4)การมีส่วนร่วม 5)การประชุมร่วมกันอย่างสร้างสรรค์ 6)การประชุม
เชิงปฏิบัติการ 7)การนิเทศแบบสอนงาน 8)การสร้างทีมงาน 9)การจัดการความรู้ 10)การอำนวยความสะดวก
11)การแลกเปลี่ยนเรียนรู้ 12)การสร้างเจตคติที่ดี 13)การสร้างวัฒนธรรมองค์กร
แห่งการแลกเปลี่ยนเรียนรู้และ 14)การให้ขวัญและกำลังใจ

คำสำคัญ: การพัฒนาบุคลากร/รูปแบบการพัฒนาบุคลากร/การทำวิจัยในชั้นเรียน/สถานศึกษาขั้น
พื้นฐาน

Abstract

The purposes of this study were to study the strength of the development of human resource in classroom action research in basic education schools and to develop a model of human resource development in classroom action research in basic education schools in the east following guidelines of great numbers of districts of the ministry of Thailand. This research is a mixed method research. The first part is a quality research to study the strength of the development of human resource in classroom action research of the 7 schools of great numbers of districts. Questionnaires were used to ask for operational level and achievement level in human resource development of classroom action research and the data analysis was used to define criteria. The second part is a quantitative research conducted at Watkeawsilalarm School using Kemmis & McTaggart's participative research method. The samples drawn from 1 vice-director, 15 teachers and 3 basic education committee members. Data collected by document analysis, in depth interview, work performances by participative observation and data analysis by content analysis.

The findings revealed that

1. The strength condition of the development of human resource of classroom action research in basic education schools by using participative action research was ranked at the high level both as a whole and singular.

2. The model of human resource development of classroom action research in basic education schools are concluded into 14 important steps as follows: awareness building, basic data analysis, responsibility identification, participation, team work building, AIC technique, coaching supervision, knowledge management, facilitating, learning exchange, good attitude building, organizational culture building in learning exchange, and morale.

Keyword: The Development Of Human Resource / Development model / Classroom Action Research / Basic Education Schools

บทนำ

กระทรวงศึกษาธิการมีนโยบายในการให้ครูรู้จักแสวงหาข้อมูลอย่างเชื่อถือได้และเป็นระบบ เพื่อนำมาแก้ปัญหาการเรียนของนักเรียน และการสอนของครู แนวทางหนึ่งที่สามารถตอบสนองนโยบายดังกล่าวคือ การวิจัยเชิงปฏิบัติการในชั้นเรียน (Classroom Action Research) ซึ่งสามารถนำเอาผลของการวิจัยมาแก้ปัญหาในชั้นเรียนอย่างทันที่ (วันเพ็ญวรรณพงศ์พงศา, 2546, หน้า 15) ครูเป็นบุคคลที่มีความสำคัญมากที่สุด เพราะเนื้อแท้ของการศึกษา คือ กิจกรรมการเรียนการสอนที่เกิดขึ้นระหว่างครูกับผู้เรียนการที่ครูจะเป็นบุคคลที่สามารถพัฒนาผู้เรียนให้มีคุณภาพได้นั้นครูจะต้องเรียนรู้และพัฒนาตนเองอย่างต่อเนื่องโดยปรับบทบาทใหม่เป็น 2 บทบาท คือ 1) ครูในฐานะผู้ปฏิบัติการสอนเป็นหลัก 2) ครูในฐานะนักวิจัยเชิงปฏิบัติการในชั้นเรียนซึ่งเป็นบทบาทเสริมโดยการสอนและการวิจัยไม่ใช่สิ่งที่แปลกแยกจากกันดังที่ครูเคยเป็น รวมทั้งจะต้องเป็นผู้พัฒนาตนเองพัฒนาหรือพัฒนาการเรียนการสอนและพัฒนาผู้เรียนด้วย (สมบัติ ท้ายเรือคำ, 2551, หน้า 221)

สาเหตุสำคัญที่ต้องทำให้มีการใช้การวิจัยนำหน้าการพัฒนาการเรียนการสอนเป็นเพราะการสอนของครูส่วนใหญ่ไม่สามารถโยงทฤษฎีหลักการที่ได้เรียนไปสู่การปฏิบัติได้ ครูเน้นการสอนด้านเนื้อหาเป็นสำคัญ ดังนั้น ในการพัฒนากระบวนการเรียนการสอนของครูจึงควรส่งเสริมให้ครูมุ่งทำวิจัยในชั้นเรียนเพื่อศึกษาหาความรู้หรือวิธีการที่จะนำมาใช้พัฒนาในการจัดการเรียนการสอนหรือปรับปรุงคุณภาพการเรียนการสอนให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้นซึ่งเป็นการเปลี่ยนมุมมองใหม่ของคุณครูให้เห็นความสำคัญของการวิจัยต่อการพัฒนาการเรียนรู้อย่างผู้สอนและผู้เรียนให้ครูสามารถนำนวัตกรรมที่ได้จากการวิจัยเข้ามาสู่การพัฒนากระบวนการเรียนการสอนในชั้นเรียนได้อย่างมีประสิทธิภาพ (สุรศักดิ์กากแก้ว, 2552, หน้า 4 - 5) ดังนั้นถ้าครูได้รับการพัฒนาและส่งเสริมให้ทำวิจัยเชิงปฏิบัติการในชั้นเรียนให้มากขึ้น จะส่งผลโดยตรงต่อการพัฒนาคุณภาพครู คุณภาพการเรียนการสอนรวมทั้งส่งผลต่อการพัฒนาคุณภาพการศึกษาของชาติอีกด้วย (สมบัติ ท้ายเรือคำ, 2551, หน้า 221)

สภาพความเป็นจริงการทำวิจัยของครูในปัจจุบันยึดติดกับรูปแบบของงานวิจัยที่เป็นทางการ (Formal Research) ส่งผลให้ครูส่วนใหญ่เข้าใจว่าการทำวิจัยเป็นเรื่องยาก ครูเน้นการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนเพียงอย่างเดียวไม่นิยมทำการวิจัยในชั้นเรียนและไม่ได้เก็บข้อมูลอย่างเป็นระบบเพื่อนำไปใช้พัฒนาการเรียนการสอนและพัฒนาวิชาชีพครูครูบางกลุ่มเน้นการทำวิจัยในชั้นเรียนโดยดำเนินการในระยะสั้นแบบเร่งรัดทำให้มีความรู้ในเนื้อหาสาระต่าง ๆ ไม่ครอบคลุมส่งผลให้การวิจัยไม่ประสบผลสำเร็จ (อารี สุภร, 2552, หน้า 3 - 5) สภาพปัญหาดังกล่าว จึงทำให้การทำวิจัยของครูไม่พัฒนาเท่าที่ควรมีผลกระทบต่อพัฒนาวิชาชีพครูและพัฒนาการเรียนการสอนของครู ดังนั้นจึงควรพัฒนาครูที่ปฏิบัติการสอนเพื่อให้มีความรู้ ความเข้าใจ เกี่ยวกับการทำวิจัยในชั้นเรียนนำไปสู่การปฏิบัติจริงในชั้นเรียนปัจจัยสำคัญที่ส่งผลต่อสภาพความสำเร็จในการพัฒนาบุคลากรเกี่ยวกับการวิจัยในชั้นเรียนของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน คือ โรงเรียนต้องสนับสนุนให้มีแหล่งค้นคว้าความรู้ในโรงเรียนสนับสนุนอุปกรณ์ เวลาในการทำวิจัย สนับสนุนวิทยากรให้ความช่วยเหลือ จัดอบรมสัมมนาการทำวิจัยในชั้นเรียน (อภิสิทธิ์ชัย แซ่หยิ่ง, 2553, หน้า 65) สอดคล้องกับกระทรวงศึกษาธิการ (2548, หน้า 7 - 8) ที่กล่าวว่า การขับเคลื่อนการปฏิรูปการเรียนรู้อย่างมีประสิทธิภาพ คือ ต้องพัฒนาครูสู่มืออาชีพ หมายถึง การพัฒนาครูให้มีจิตวิญญาณแห่งความเป็นครู เพื่อให้ครูเกิดความรักและศรัทธาในวิชาชีพครู การปฏิรูปตนเป็นแบบอย่างที่ดี มีความเป็นกัลยาณมิตรรักและเมตตาศิษย์ ยอมรับ

ความแตกต่างระหว่างบุคคล เป็นบุคคลแห่งการเรียนรู้ และมีความมุ่งมั่นพัฒนาผู้เรียนให้เต็มตาม ศักยภาพ

โรงเรียนวัดแก้วศิวาราม สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน จัดการเรียน การสอนตามหลักสูตรของกระทรวงศึกษาธิการ ผลการประเมินคุณภาพภายนอกสถานศึกษา โดยสำนักงาน รับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพภายนอกรอบสองในระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน: ประถม และมัธยมศึกษา นั้น มีผลการจัดการศึกษาในภาพรวมอยู่ในระดับดี เมื่อพิจารณารายงาน มาตรฐาน พบว่า มาตรฐานที่ 4 , 5 อยู่ในระดับพอใช้ และผลการประเมินอิงเกณฑ์อยู่ในระดับปรับปรุง ส่วนมาตรฐานที่ 9 ครูมีความรู้ความสามารถในการจัดการเรียนการสอนอย่างมีประสิทธิภาพและเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ อยู่ในระดับดี (ค่อนข้างต่ำ) และการดำเนินงานตามมาตรฐานนี้ยังไม่ชัดเจนและไม่เป็นระบบ ขาดความต่อเนื่องครูยังไม่ปรับการเรียนเปลี่ยนการสอนไม่มีการบันทึกผลหลังสอนเพื่อนำผลมาปรับปรุง และพัฒนาผู้เรียนแผนการเรียนรู้อย่างไม่ครบทุกสาระและทุกคนการวัดประเมินผลยังเน้นข้อสอบและ วัดผลการเรียนรู้โดยใช้หนังสือของสำนักพิมพ์ ขาดเครื่องมือประเมินตามสภาพจริงและไม่มีการวิจัย เพื่อพัฒนาการเรียนรู้อำนาจงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา (องค์การมหาชน), 2550, หน้า 5) นอกจากนี้ โรงเรียนวัดแก้วศิวารามได้รับคัดเลือกให้เป็นโรงเรียนดีประจำตำบล จึงจำเป็นเร่งด่วนในการพัฒนาคุณภาพการศึกษาโดยใช้กระบวนการวิจัยในชั้นเรียน(วิจัย สืบสืบผล, 2553)

จากสภาพปัญหาดังกล่าวข้างต้นผู้วิจัยได้ตระหนักถึงปัญหาและความจำเป็นในการจัดทำวิจัย ในชั้นเรียนของครู ผู้วิจัยจึงศึกษาแนวทางเพื่อพัฒนาบุคลากรในการทำวิจัยในชั้นเรียนของโรงเรียน วัดแก้วศิวาราม ให้ประสบผลสำเร็จได้อย่างมีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาสภาพความเข้มแข็งในการพัฒนาบุคลากรเกี่ยวกับการทำวิจัยในชั้นเรียนของ สถานศึกษาขั้นพื้นฐาน
2. เพื่อพัฒนารูปแบบการพัฒนาบุคลากรเกี่ยวกับการทำวิจัยในชั้นเรียนของสถานศึกษา ขั้นพื้นฐาน

วิธีการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยแบบผสม (Mixed Methods Design) ตามแนวคิดและหลักการ ของเครสเวลล์ (Creswell, 2003) โดยผลานวิธีการวิจัยเชิงปริมาณและเชิงคุณภาพ แบ่งออกเป็น 3 ขั้นตอน ดังนี้

ขั้นตอนที่ 1 เป็นการวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative Research) โดยศึกษาและสำรวจ สภาพความเข้มแข็งในการพัฒนาบุคลากรเกี่ยวกับการวิจัยในชั้นเรียนของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ของโรงเรียนดีประจำตำบลเขตภาคตะวันออก จำนวน 7 โรงเรียน โดยใช้แบบสอบถามเกี่ยวกับการ ทำวิจัยในชั้นเรียน 5 ด้าน ได้แก่ ด้านความรู้เกี่ยวกับการวิจัยในชั้นเรียน ด้านการดำเนินการวิจัย ในชั้นเรียน ด้านการใช้ผลการทำวิจัยและการเผยแพร่ ด้านปัจจัยส่งเสริมการทำวิจัยในชั้นเรียน วิธีการเรียนรู้การทำวิจัยในชั้นเรียนของครู

ขั้นตอนที่ 2 เป็นการวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม (Participatory Action Research: PAR) เพื่อพัฒนารูปแบบการพัฒนาบุคลากรเกี่ยวกับการทำวิจัยในชั้นเรียนของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน โดยมีขั้นตอน ดังนี้ 1) นำข้อมูลที่ได้จากขั้นตอนที่ 1 มาใช้เป็นแนวทางในการทำ A-I-C และสนทนากลุ่มเพื่อร่วมกันจัดทำแผนปฏิบัติการเพื่อพัฒนารูปแบบการพัฒนาบุคลากรเกี่ยวกับการทำวิจัยในชั้นเรียนของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน 2) ดำเนินการตามแผนปฏิบัติการเพื่อพัฒนารูปแบบการพัฒนาบุคลากรเกี่ยวกับการทำวิจัยในชั้นเรียนของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน โดยให้ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องทุกคนเข้ามามีส่วนร่วมในการดำเนินการโดยใช้กระบวนการวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม (Participatory Action Research: PAR) ประกอบด้วย การวางแผน (P) การดำเนินการตามแผนที่กำหนดไว้ (A) การสังเกตผล การดำเนินการ (O) และการสรุปบทวนผลการดำเนินการเพื่อนำไปปรับปรุงแผนการดำเนินการในวงจรต่อไป (R) 3) เก็บรวบรวมข้อมูลต่าง ๆ เพื่อนำมาวิเคราะห์ ด้วยวิธีการสังเกต วิธีการสัมภาษณ์เชิงลึก และวิธีการบันทึก เป็นต้น 4) วิเคราะห์ข้อมูลที่เก็บรวบรวมมาได้เพื่อนำไปสู่การปรับปรุงแผนปฏิบัติการในวงจรต่อไป โดยดำเนินการเป็นวงจรการพัฒนาจนกว่าจะเกิดการพัฒนาอย่างเห็นได้ชัดและเปรียบเทียบผลที่ได้รับกับเกณฑ์เป้าหมายที่ได้จากข้อมูลโรงเรียนตีประจำตำบล 5) สรุปผลการดำเนินการพัฒนารูปแบบการพัฒนาบุคลากรเกี่ยวกับการทำวิจัยในชั้นเรียนของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน

ขั้นตอนที่ 3 การจัดทำประชาพิจารณ์เพื่อรับรองรูปแบบการพัฒนาบุคลากรเกี่ยวกับการทำวิจัยในชั้นเรียนของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน โดยผู้วิจัยนำข้อมูลที่ได้จากการรับรองในขั้นตอนที่ 2 สรุปรายงานให้ผู้ว่าการสถานศึกษา ครู และกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานโรงเรียนตีประจำตำบลในเขตภาคตะวันออกเฉียงเหนือ จำนวน 50 คน ร่วมกันประชาพิจารณ์รับรองรูปแบบการพัฒนาบุคลากรเกี่ยวกับการทำวิจัยในชั้นเรียนของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรที่ใช้ในการวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative Research) ได้แก่ ผู้อำนวยการสถานศึกษา ครู และกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานของโรงเรียนตีประจำตำบลในเขตภาคตะวันออกเฉียงเหนือที่ผ่านการประเมินให้เป็นโรงเรียนตีประจำตำบลระดับอำเภอ ประกอบด้วย 8 จังหวัด คือ จังหวัดชลบุรี ฉะเชิงเทรา นครนายก ปราจีนบุรี สระแก้ว ระยอง จันทบุรี และตราด จำนวน 15 โรงเรียน ประชากรที่ใช้ในการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) ได้แก่ บุคลากร จำนวน 31 คน ของโรงเรียนวัดแก้วศีลาราม ประกอบด้วย ผู้อำนวยการสถานศึกษา 1 คน รองผู้อำนวยการ 1 คน ครู จำนวน 16 คน และกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน จำนวน 13 คน

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative Research) ได้จากการเลือกแบบเจาะจง (Purposive Sampling) เป็นผู้อำนวยการสถานศึกษา ครู และกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานของโรงเรียนตีประจำตำบลในเขตภาคตะวันออกเฉียงเหนือ จำนวน 7 โรงเรียน ซึ่งเป็นโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษาและโรงเรียนประถมศึกษาขนาดกลาง โรงเรียนละ 10 คน จังหวัดละ 1 โรงเรียน ประกอบด้วย จังหวัดชลบุรี ฉะเชิงเทรา ปราจีนบุรี สระแก้ว ระยอง นครนายก และจันทบุรี กลุ่มตัวอย่างในการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) ได้แก่ รองผู้อำนวยการ 1 คน ครู จำนวน 16 คน และกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน จำนวน 3 คน รวม 19 คน

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

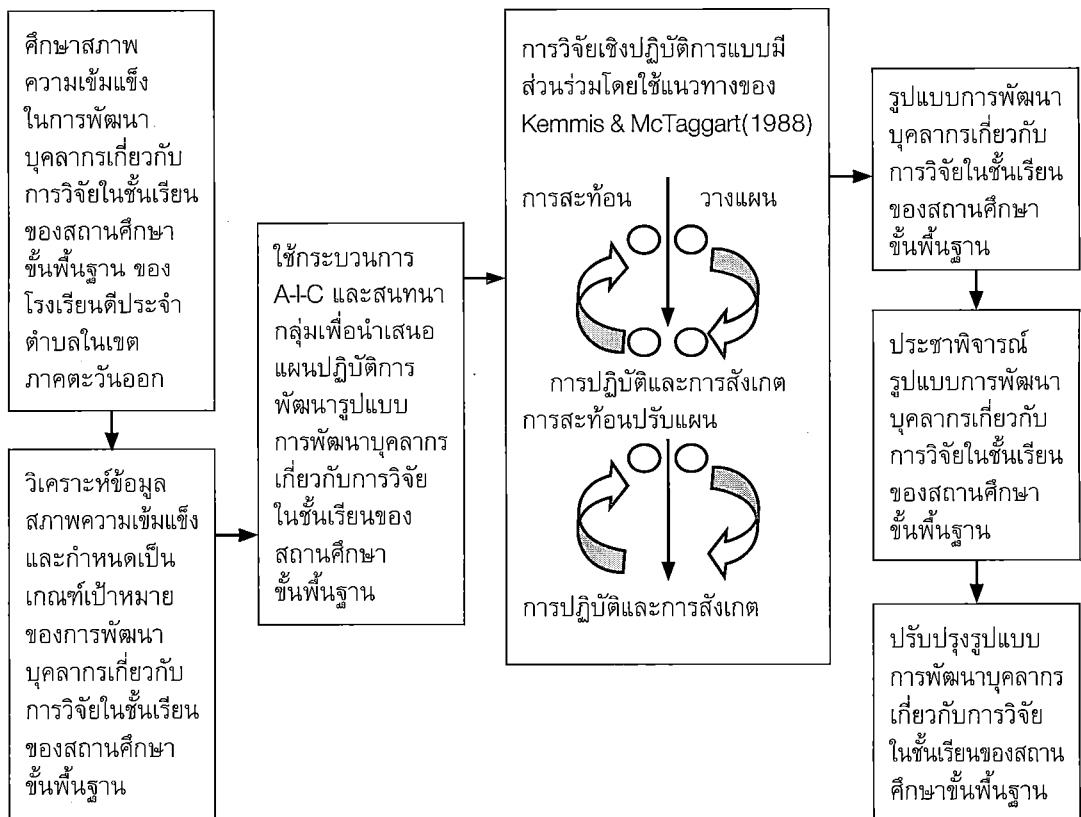
1. แบบสอบถาม เป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ จำนวน 50 ข้อ สำหรับสอบถามระดับการปฏิบัติและระดับความสำเร็จในการพัฒนาบุคลากรเกี่ยวกับการทำวิจัยในชั้นเรียนของสถานศึกษาขั้นพื้นฐานครอบคลุมภารกิจการวิจัยในชั้นเรียน 5 ด้าน ได้แก่ 1) ด้านความรู้เกี่ยวกับการวิจัยในชั้นเรียน 2) ด้านการดำเนินการวิจัยในชั้นเรียน 3) ด้านการใช้ผลงานวิจัยและการเผยแพร่ 4) ด้านส่งเสริมการทำวิจัยและ 5) ด้านวิธีการเรียนรู้การทำวิจัยในชั้นเรียนของครู

2. แบบสัมภาษณ์ เป็นแบบสัมภาษณ์ชนิดมีโครงสร้าง ใช้สำหรับสัมภาษณ์ครูและบุคลากรทางการศึกษา เพื่อสอบถามการพัฒนาบุคลากรเกี่ยวกับการทำวิจัยในชั้นเรียน

3. แบบทดสอบ เพื่อวัดความรู้ความเข้าใจในการทำวิจัยในชั้นเรียน แบบปรนัยชนิดเลือกตอบ 4 ตัวเลือก จำนวน 30 ข้อ

กรอบแนวคิดในการวิจัย

ผู้วิจัยใช้กรอบแนวคิดในการวิจัยจากการศึกษาเอกสาร การทบทวนวรรณกรรม แนวคิด ทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับหลักการพัฒนาบุคลากร หลักการบริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน การบริหารโรงเรียนดีประจำตำบล กระบวนการมีส่วนร่วมกับการวิจัยเชิงปริมาณและการวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม ซึ่งผลการศึกษาและสังเคราะห์แนวคิดดังกล่าวผู้วิจัยได้กำหนดเป็นกรอบแนวคิดเบื้องต้นในการทำวิจัยครั้งนี้ ดังภาพที่ 1

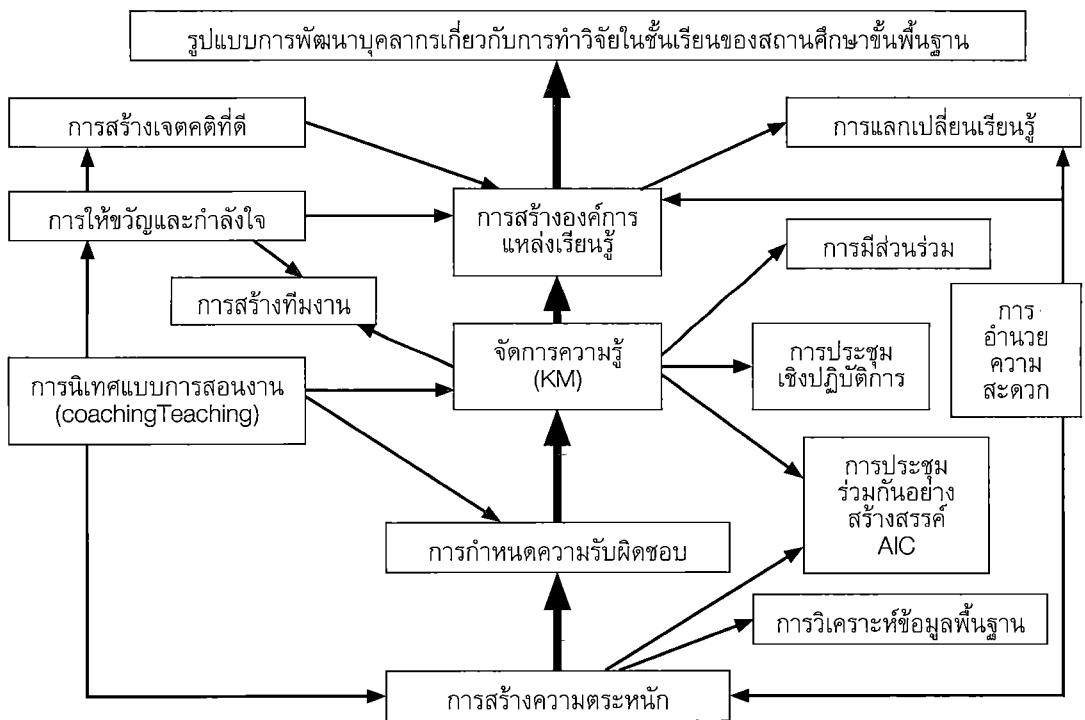
ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดเบื้องต้นในการวิจัย

ผลการวิจัย

1. ระดับการปฏิบัติในการพัฒนาบุคลากรเกี่ยวกับการทำวิจัยในชั้นเรียน ของสถานศึกษาชั้นพื้นฐานของโรงเรียนดีประจำตำบลและโรงเรียนวัดแก้วศิลารามไม่แตกต่างกัน โดยพบว่า ค่าเฉลี่ยระดับการปฏิบัติของโรงเรียนวัดแก้วศิลาราม ด้านความรู้เกี่ยวกับการวิจัยในชั้นเรียน ด้านการดำเนินการวิจัยในชั้นเรียน และด้านการใช้ผลการทำวิจัยและการเผยแพร่ สูงกว่าค่าเฉลี่ยระดับการปฏิบัติของโรงเรียนดีประจำตำบล ส่วนด้านปัจจัยส่งเสริมการทำวิจัยในชั้นเรียน และด้านวิธีการเรียนรู้การทำวิจัยในชั้นเรียนของครูมีค่าเฉลี่ยเท่ากัน

2. ระดับความสำเร็จในการพัฒนาบุคลากรเกี่ยวกับการทำวิจัยในชั้นเรียนของสถานศึกษาชั้นพื้นฐานของโรงเรียนดีประจำตำบลและโรงเรียนวัดแก้วศิลารามโดยรวมไม่แตกต่างกัน เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า ค่าเฉลี่ยระดับความสำเร็จของโรงเรียนวัดแก้วศิลารามสูงกว่าค่าเฉลี่ยระดับการความสำเร็จของโรงเรียนดีประจำตำบลเกือบทุกด้าน ยกเว้นด้านวิธีการเรียนรู้การทำวิจัย ในชั้นเรียนของครู โรงเรียนวัดแก้วศิลารามมีค่าเฉลี่ยน้อยกว่าโรงเรียนดีประจำตำบล

3. รูปแบบการพัฒนาบุคลากรเกี่ยวกับงานวิจัยในชั้นเรียนของสถานศึกษาชั้นพื้นฐานสรุปเป็นขั้นตอนสำคัญ 14 ขั้นตอน คือ การสร้างความตระหนัก การวิเคราะห์ข้อมูลพื้นฐาน การกำหนดความรับผิดชอบ การมีส่วนร่วม การสร้างทีมงาน การประชุมร่วมกันอย่างสร้างสรรค์ (AIC) การนิเทศแบบสอนงาน การประชุมเชิงปฏิบัติการ การจัดการความรู้ การอำนวยความสะดวก การแลกเปลี่ยนเรียนรู้ การสร้างเจตคติที่ดี การสร้างวัฒนธรรมองค์การแห่งการเรียนรู้และการให้ขวัญและกำลังใจ

แผนภาพที่ 2 รูปแบบการพัฒนาบุคลากรเกี่ยวกับการทำวิจัยในชั้นเรียนของสถานศึกษาชั้นพื้นฐาน

อภิปรายผล

1. สภาพความเข้มแข็งในการพัฒนารูปแบบการพัฒนาบุคลากรเกี่ยวกับการทำวิจัยในชั้นเรียนของสถานศึกษาชั้นพื้นฐานผลการวิจัยพบว่า ระดับการปฏิบัติการพัฒนาบุคลากรเกี่ยวกับการทำวิจัยในชั้นเรียนโดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ส่วนระดับความสำเร็จโดยรวมอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้อาจเนื่องมาจาก การพัฒนาบุคลากรครั้งนี้ดำเนินการพัฒนาด้วยวิธีการที่หลากหลาย เช่น การเข้าอบรมสัมมนา ศึกษาดูงาน ประชุมเชิงปฏิบัติการเกี่ยวกับการทำวิจัยในชั้นเรียน การศึกษาเอกสาร ตำราหรือบทความที่เกี่ยวข้องกับการทำวิจัยในชั้นเรียนด้วยตนเอง การศึกษาตัวอย่างผลงานวิจัยในชั้นเรียนของครูต้นแบบ การสนทนาซักถามการสัมภาษณ์ แลกเปลี่ยนเรียนรู้กับเพื่อนครูที่มีประสบการณ์ในการทำวิจัยในชั้นเรียน การปรึกษาขอคำแนะนำจากผู้รู้ ผู้เชี่ยวชาญ หรือนักวิจัยในพื้นที่การฝึกปฏิบัติจริง และเรียนรู้การทำวิจัยระหว่างดำเนินการวิจัยในโรงเรียน (On the Job Training) ส่งผลให้ครูมีความตระหนักให้ความสำคัญในการทำวิจัยในชั้นเรียน จึงต้องพยายามศึกษาหาความรู้เพื่อให้เหมาะสมกับแนวทางการพัฒนาโรงเรียนตีประจำตำบล คือ เป้าหมายหลักครูต้องได้รับการพัฒนาให้เป็นครูมืออาชีพ มีความสามารถในการจัดการเรียนรู้ที่มีคุณภาพเพื่อพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน (รัชณี ลินสืบผล, 2553) สอดคล้องกับผลการวิจัยของวิษสัมภิกา ก้อนภูธร (2548, หน้า 84 - 85) ได้ศึกษาการพัฒนาครูด้านการวิจัยในชั้นเรียนโรงเรียนบ้านท่ากูป กิ่งอำเภอซับใหญ่ จังหวัดชัยภูมิ พบว่าการพัฒนาครูด้านการวิจัยในชั้นเรียนให้บรรลุเป้าหมายต้องดำเนินการประชุมเชิงปฏิบัติการและการนิเทศติดตาม และสอดคล้องกับผลการวิจัยของบังอรคมน์ทิพย์รัตน์ (2549, หน้า 90 - 93) ได้ศึกษาการพัฒนาบุคลากรเกี่ยวกับการวิจัยในชั้นเรียน โรงเรียนบ้านม่วงอำเภอมืองขอนแก่นจังหวัดขอนแก่นโดยใช้การพัฒนา คือ การอบรมเชิงปฏิบัติการ และการนิเทศติดตามผลโดยใช้กระบวนการวิจัยปฏิบัติการ (Action Research) จำนวน 2 วงรอบผลการศึกษาพบว่าครูมีความรู้ความเข้าใจมีทักษะในการปฏิบัติการทำวิจัยในชั้นเรียนสอดคล้องกับผลการวิจัยของสุรศักดิ์ กากแก้ว (2552, หน้า 198) ได้ศึกษาวิจัยเรื่องการพัฒนาครูด้านการทำวิจัยในชั้นเรียน โรงเรียนบ้านท่าสมอโคกสมบูรณ อำเภอมหาชนะชัย จังหวัดยโสธร ผลการวิจัยพบว่า ครูสามารถนำความรู้ที่ได้รับจากการประชุมเชิงปฏิบัติการและการนิเทศภายในไปใช้ในการปฏิบัติการวิจัยในชั้นเรียนได้อย่างเหมาะสมโดยมีผลการประเมินงานวิจัยโดยเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก

2. ผลการเปรียบเทียบระดับปฏิบัติและระดับความสำเร็จในการพัฒนาบุคลากรเกี่ยวกับการทำวิจัยในชั้นเรียนของโรงเรียนตีประจำตำบลกับโรงเรียนวัดแก้วศิลารามหลังการวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วมไม่แตกต่างกัน ทั้งนี้อาจเป็นเพราะการพัฒนาบุคลากรดำเนินการอย่างเป็นระบบและมีการวางแผนร่วมกันระหว่างผู้วิจัยกับกลุ่มผู้ให้ข้อมูลหลัก เป็นการสร้างความเข้าใจให้ตรงกันและร่วมมือกันพัฒนาเพื่อให้บรรลุตามเป้าหมายที่กำหนด โดยการยอมรับซึ่งกันและกันเริ่มตั้งแต่การเตรียมความพร้อมของบุคลากร การอำนวยความสะดวก การนิเทศติดตามอย่างใกล้ชิด แบบสอนงานส่งผลให้บุคลากรทำงานวิจัยในชั้นเรียนด้วยความสมัครใจและทำอย่างมีความสุขจึงส่งผลให้มีการปฏิบัติการในชั้นเรียนอยู่ในระดับมากและมีผลสำเร็จในระดับมากเช่นเดียวกับโรงเรียนตีประจำตำบล สอดคล้องกับชไมพร ตุ่มพงษ์ (2549, หน้า 48) พบว่า การเตรียมบุคลากรเพื่อสร้างความตระหนัก ประกอบด้วยการประชุมชี้แจง การนิเทศ การพบปะพูดคุย การสนทนาทั้งที่เป็นทางการและไม่เป็นทางการหลักการมีส่วนร่วม หลักการวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม ซึ่งมีผลทำให้

บุคลากรมีทักษะการวางแผน การนำแผนไปปฏิบัติ การประเมินผล การนำผลย้อนกลับไปใช้ได้เป็นอย่างดี และสอดคล้องกับผลการวิจัยของสุรศักดิ์กนกแก้ว (2552, หน้า 198) ได้ศึกษาวิจัยเรื่องการพัฒนาครูด้านการทำวิจัยในชั้นเรียน โรงเรียนบ้านท่าสมอโคกสมบูรณ อำเภอมหาชนะชัย จังหวัดยโสธร ผลการวิจัยพบว่าครูเห็นความสำคัญและมีความตระหนักเกี่ยวกับการทำวิจัยในชั้นเรียนโดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก โดยเห็นว่าการทำวิจัยในชั้นเรียนทำให้ครูต้องปรับปรุงกิจกรรมการเรียนการสอนให้เหมาะสมอยู่เสมอ อยู่ในระดับมากที่สุดด้านปัญหาและอุปสรรคเกี่ยวกับการทำวิจัยในชั้นเรียนพบว่าครูมีปัญหาและอุปสรรคเกี่ยวกับการทำวิจัยในชั้นเรียนโดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก

3. รูปแบบการพัฒนาบุคลากรเกี่ยวกับการทำวิจัยในชั้นเรียนของสถานศึกษาขั้นพื้นฐานบนแนวทางโรงเรียนตีประจำตำบลโดยใช้กระบวนการวิจัยแบบมีส่วนร่วมผลการวิจัยพบว่า การสร้างความตระหนักส่งผลโดยตรงต่อการพัฒนาของผู้บริหารโรงเรียน ครู และกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานและการนิเทศแบบสอนงาน การอำนวยความสะดวก และสร้างความสัมพันธ์ที่ดีต่อรองผู้อำนวยการโรงเรียน ครู และกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ทั้งนี้อาจเป็นเพราะ ความตระหนักส่งผลให้ทุกคนเห็นความสำคัญในการทำวิจัยในชั้นเรียน การใช้เทคนิคการนิเทศแบบสอนงาน โดยการให้คำปรึกษา แก้ไขปัญหาการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ ให้การช่วยเหลือแนะนำวิธีการ แสดงความเป็นกัลยาณมิตร บทบาทดังกล่าวของผู้นิเทศสอนงาน เป็นการแสดงมากกว่าหนึ่งบทบาท เรียกว่าบทบาทผสมผสาน (Mixed Roles) ทำให้บุคลากรมีกำลังใจในการทำงานมากขึ้นส่งผลให้เกิดความรับผิดชอบในตนเองมากขึ้น โดยเฉพาะอย่างยิ่งความรับผิดชอบต่อเป้าหมายที่ได้ร่วมกันกำหนดไว้ (อัญชลี ธรรมะวิทีกุล, 2552, หน้า 3)นอกจากนั้น ความตระหนักที่เกิดขึ้น จากการให้ความสำคัญกับการจัดการความรู้ที่ต้องใช้การมีส่วนร่วม และการสร้างทีมงาน เป็นการเปิดโอกาสให้ทุกฝ่ายมาร่วมกันพัฒนา และกำหนดรูปแบบการพัฒนาบุคลากรเกี่ยวกับการทำวิจัยในชั้นเรียน และการสร้างความตระหนักด้วยการลงมือปฏิบัติทำให้เกิดพลังนำไปสู่การพัฒนา ความรับผิดชอบในบทบาทหน้าที่ของแต่ละคน เพื่อร่วมมือกันแก้ปัญหาผู้เรียน ดังนั้น การสร้างความตระหนักจึงนำไปสู่ความรับผิดชอบร่วมกันของบุคลากรทุกคนในการพัฒนารูปแบบการพัฒนาบุคลากรเกี่ยวกับการทำวิจัยในชั้นเรียน และสอดคล้องกับผลการวิจัยของสุรศักดิ์กนกแก้ว (2552, หน้า 198) ได้ศึกษาวิจัยเรื่องการพัฒนาครูด้านการทำวิจัยในชั้นเรียน โรงเรียนบ้านท่าสมอโคกสมบูรณ อำเภอมหาชนะชัย จังหวัดยโสธร ผลการวิจัยพบว่าด้านความตระหนักและความสำคัญเกี่ยวกับการวิจัยในชั้นเรียน ครูเห็นความสำคัญและมีความตระหนักเกี่ยวกับการวิจัยในชั้นเรียนโดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก โดยเห็นว่าการวิจัยในชั้นเรียนทำให้ครูต้องปรับปรุงกิจกรรมการเรียนการสอนให้เหมาะสมอยู่เสมอ อยู่ในระดับมากที่สุด

การจัดการความรู้ ผู้อำนวยการโรงเรียนจะต้องเป็นตัวอย่างที่ดีที่จะส่งเสริมสนับสนุนและอำนวยความสะดวกให้เกิดขึ้นเพื่อให้บุคลากรมีความรู้ ความสามารถในการทำวิจัยในชั้นเรียนได้ถูกต้องเป็นระบบดำเนินการอันจะส่งผลโดยตรงให้รองผู้อำนวยการโรงเรียน ครู และกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานทราบแนวทางในการทำวิจัยในชั้นเรียนโดยการนำข้อมูลพื้นฐานมาวิเคราะห์ เพื่อวางแผนในการแก้ปัญหาผู้เรียนได้ถูกแนวทาง โดยใช้กระบวนการวิจัยในชั้นเรียน ทั้งนี้เนื่องจาก โรงเรียนได้มีการอบรมเพื่อให้ความรู้เกี่ยวกับการทำวิจัยในชั้นเรียน การวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วมกันพัฒนาผู้เรียนสอดคล้องกับผลการวิจัยของเตือนใจ รักษาพงศ์ (2551, หน้า 153) ที่พบว่าองค์ประกอบของปัจจัยที่สนับสนุนให้การจัดการความรู้ประสบความสำเร็จด้านภาวะผู้นำของผู้บริหาร

การโรงเรียนเป็นผู้ที่ให้ความสำคัญกับการจัดการความรู้ เป็นผู้รับผิดชอบโครงการจัดการความรู้ ของโรงเรียนเป็นผู้สนับสนุนมีพฤติกรรมแสดงบทบาทในการนำ ผลักดัน จูงใจ หรือประสานงานให้ครู ได้กระทำกิจกรรมร่วมกัน เพื่อให้บรรลุเป้าหมายและวัตถุประสงค์ของการจัดการความรู้ สิ่งที่สำคัญ คือผู้บริหารเห็นความสำคัญและประโยชน์ของการจัดการความรู้ ตลอดจนต้องมีวิสัยทัศน์ในเรื่องนี้ และสอดคล้องกับสำนักทดสอบทางการศึกษา (2553) ได้นำเสนอขั้นตอนการสอนงาน (Coaching) ไว้ว่า การเตรียมการก่อนการสอนงานจะต้องมีความพร้อมก่อนโดยการสร้างองค์ความรู้

การสร้างวัฒนธรรมองค์การแห่งการเรียนรู้จะนำไปสู่การพัฒนาบุคลากรเกี่ยวกับการทำวิจัย ในชั้นเรียน ทั้งนี้อาจเนื่องจากโรงเรียนใช้เทคนิคการนิเทศแบบสอนงาน โดยมุ่งเน้นการช่วยเหลือ สนับสนุนให้ครูนำความรู้ใหม่ หรือเทคนิค วิธีการจัดการเรียนการสอนใหม่ ๆ ไปสู่การปฏิบัติจริง โดยสามารถร่วมมือกับผู้เชี่ยวชาญ ผู้บริหารโรงเรียน ครูที่ทำหน้าที่นิเทศหรือจากเพื่อนครู ด้วยกันการสร้างสัมพันธภาพที่ดีระหว่างผู้ที่ทำหน้าที่เป็นผู้สอนงาน (Coach)และผู้ให้คำแนะนำ ซึ่งเป็นสัมพันธภาพที่สร้างความไว้วางใจ ความสบายใจ ยินดีร่วมปฏิบัติกิจกรรม สอดคล้องกับ แนวคิดของจิตตะกานต์ เทพศิริพันธุ์ (2551, หน้า 1 - 2) ที่ได้นำเสนอขั้นตอนการนิเทศ แบบสอนงานมี 4 ขั้นตอน คือ C - Compliment หมายถึง การสร้างสัมพันธภาพที่ดีระหว่างผู้ที่ทำ หน้าที่เป็นผู้สอนงาน(Coach)และผู้ให้คำแนะนำ Q -Questionหมายถึงการถามเน้นการถามในเชิง ขอความคิดเห็นไม่ให้ผู้ตอบจนมุมหรือเกิดความไม่สบายใจ C -Correctหมายถึงการเสนอแนะแนว ทางแก้ไข และ D - Demonstrate หมายถึง การนำข้อเสนอหรือแนวทางที่ตกลงกันไว้ในขั้นตอน ของ C - Correctหรือแผนการใช้นวัตกรรมซึ่งผู้รับคำแนะนำเป็นผู้ปฏิบัติ ผู้สอนงาน (Coach) เป็นผู้แนะนำอย่างใกล้ชิด บางครั้งผู้สอนงาน (Coach) อาจต้องสาธิตซึ่งการดำเนินการดังกล่าว เป็นการสร้างวัฒนธรรมองค์การแห่งการเรียนรู้โดยการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ สอดคล้องกับแนวคิดของ เอนก รัศมี (2551, หน้า 2) ที่กล่าวว่า การนิเทศแบบสอนงาน (Coach) เป็นตัวอย่างที่ดีในการสร้าง วัฒนธรรมองค์การแห่งการเรียนรู้ ได้แก่ การแลกเปลี่ยนเรียนรู้ และเจตคติที่ดีต่อการทำวิจัยในชั้นเรียน ให้กับครู และกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ซึ่งผู้อำนวยการโรงเรียนเป็นผู้นำในด้านวิชาการ มีจิตสาธารณะ มีการปลูกฝังทัศนคติที่ดีในการทำงานเพื่อประโยชน์ของผู้รับบริการ เชื่อและเคารพ ในสิทธิมนุษยชน มีความสุจริต ชยัน อดทน รับผิดชอบ เป็นธรรม มีความมุ่งมั่นที่จะทำงานให้งาน บรรลุผล และรู้จักการทำงานร่วมกันอย่างเป็นมิตร และสอดคล้องกับแนวคิดของไนท์ (Knight, 2004) ได้เสนอแนะการจัดระบบสอนงาน (Coaching) ในสถานศึกษาให้เป็นรูปธรรม คือ การสร้างวัฒนธรรมองค์การให้เป็นวัฒนธรรมของการเรียนรู้ (Learning Culture) โดยเรียนรู้ โดยการลงมือทำ (Learning by Doing) เรียนรู้โดยการถ่ายทอด (Learning by Teaching) เรียนรู้โดยการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ (Learning by Sharing) สอดคล้องกับแนวคิดของสร้อยตระกูล (ติวยานนท์) อรรถมานะ(2545, หน้า 408) กล่าวว่า ขวัญจะเป็นผลผสมผสานทัศนคติผู้ปฏิบัติงาน ที่มีต่องาน สภาพแวดล้อมในการทำงาน การควบคุมบังคับบัญชา ค่าจ้างแรงงาน และปัจจัยที่เกี่ยวกับการทำงานอื่น ๆ องค์การใดที่มีระดับขวัญสูง ผู้ปฏิบัติงานก็จะมี ความตั้งใจที่จะปฏิบัติงานให้บรรลุ เป้าหมายขององค์การอย่างมีประสิทธิภาพด้วยความเต็มใจ และด้วยความมานะบากบั่น ไม่ย่อท้อ ต่ออุปสรรค จึงส่งผลให้การพัฒนาบุคลากรเกี่ยวกับการวิจัยในชั้นเรียนของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ประสบผลสำเร็จ

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะในระดับนโยบายโรงเรียน

1. โรงเรียนควรประยุกต์หลักของการพัฒนาเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วมโดยมีผลประโยชน์ร่วมกันทั้งผู้อำนวยการสถานศึกษา ครู กรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ผู้ปกครอง นักเรียน และโรงเรียน มาดำเนินการอย่างแท้จริงไม่ว่าจะเป็นกิจกรรมทางด้านวิชาการ ด้านพัฒนาบุคลากร ด้านการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม หรือในด้านอื่น ๆ ที่เห็นว่าเหมาะสมตามความพร้อมและความสนใจของกลุ่มที่มีอยู่จริง เนื่องจากการร่วมค้นหาปัญหา ร่วมคิดแนวทางปฏิบัติการร่วมกระทำและร่วมสังเกตผลที่เกิดขึ้น ทำให้เกิดการเรียนรู้และสามารถป้องกันปัญหาอุปสรรคที่อาจจะเกิดขึ้นในอนาคตได้

2. โรงเรียนควรกำหนดนโยบายเชิงรุก เพื่อพัฒนาบุคลากรในโรงเรียน อาทิ การมีตู้ รั้วฟังความคิดเห็นของครู นักเรียน ผู้ปกครอง และชุมชนเกี่ยวกับการปฏิบัติงานของผู้บริหารสถานศึกษา ครูและบุคลากรในโรงเรียน การเปิดสายด่วนเฉพาะทางในการรับฟังปัญหาและข้อเสนอแนะจากผู้ปกครอง ชุมชน และผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย (Stakeholders)

ข้อเสนอแนะในระดับปฏิบัติ

ควรจัดกิจกรรมยกย่องชมเชย ครู บุคลากร ผู้ปกครอง และนักเรียนในด้านการวิจัยในชั้นเรียนจนสามารถเป็นแบบอย่างได้

ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรนำผลการวิจัยไปศึกษาต่อเนื่องเชิงปริมาณเพื่อขยายผลและยืนยันองค์ประกอบที่เกิดขึ้น
2. ควรศึกษารูปแบบการพัฒนาบุคลากรด้วยการวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วมแบบเจาะลึกของการบริหารโรงเรียนในแต่ละด้าน เช่น งานวิชาการ งานบริหารทั่วไป เป็นต้น
3. ควรศึกษาปัจจัยที่เอื้อและปัจจัยที่เป็นอุปสรรคต่อการพัฒนาบุคลากรเกี่ยวกับการวิจัยในชั้นเรียนของผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน

บรรณานุกรม

- กระทรวงศึกษาธิการ. (2548). *ปฏิรูปครู...สู่ฝัน*. กรุงเทพฯ:เสมาธรรม
จิตตะกานต์ เทพสิริพันธ์. (2553). *การนิเทศแบบ Coaching*. แพร์. ศูนย์จัดการความรู้ สำนักงาน
เขตพื้นที่การศึกษามัธยม เขต 37.
- ชไมพร ตุ่มพงษ์. (2549). *รายงานการวิจัยเรื่องความคิดเห็นของครู อาจารย์ เจ้าหน้าที่นักเรียน
นักศึกษาต่อการจัดสภาพแวดล้อมภายในวิทยาลัยอาชีวศึกษาหนองคาย*. หนองคาย: วิทยาลัย
อาชีวศึกษาหนองคาย.
- เตือนใจ รักษาพงษ์. (2551). *การพัฒนาแบบการจัดการความรู้เพื่อการบริหารงานวิชาการของ
สถานศึกษาขั้นพื้นฐานด้วยกระบวนการวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม*. ดุษฎีนิพนธ์ปริญญา
การศึกษาดุษฎีบัณฑิต, สาขาวิชาการบริหารการศึกษา, คณะศึกษาศาสตร์, มหาวิทยาลัยบูรพา.
- บั้งอร คมนทีพยรัตน์. (2549). *การพัฒนาบุคลากรเกี่ยวกับการวิจัยในชั้นเรียน โรงเรียนบ้านม่วง
อำเภอเมืองขอนแก่นจังหวัดขอนแก่น*. วิทยานิพนธ์ปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต, สาขาวิชาการ
บริหารการศึกษา, บัณฑิตวิทยาลัย, มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.

- รัชณี สินสีบลผล(ผู้ผลิต). (2553). บรรยายพิเศษ เรื่อง “ร่วมสร้างโรงเรียนดีประจำตำบลเพื่ออนาคต และคุณภาพของเด็กไทย” โดยรัฐมนตรีว่าการกระทรวงศึกษาธิการ นายชินวรณ์ บุญยเกียรติ เนื่องในงาน “ชาติก้าวไกล โรงเรียนไทยเข้มแข็ง โรงเรียนดีประจำตำบล” กระทรวงศึกษาธิการ สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. กรุงเทพฯ: ศูนย์การประชุมอิมแพค เมืองทองธานี. วันพฤหัสบดีพฤษภาคม. (2546). “แนวคิดและรูปแบบการวิจัยเชิงปฏิบัติการ,” *วารสารวิชาการ*. 6 (6), 13 - 22.
- วิษลัมภิกา ก้อนภูธร. (2548). *การพัฒนาครูด้านการวิจัยในชั้นเรียนโรงเรียนบ้านท่ากูป กิ่งอำเภอซบใหญ่ จังหวัดชัยภูมิ*. งานนิพนธ์ปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต, สาขาวิชาการบริหารการศึกษา, บัณฑิตวิทยาลัย, มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.
- สมบัติท้ายเรือคำ. (2551). *ระเบียบวิธีวิจัยสำหรับมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์*. กภาพลินธุ์: ประสานการพิมพ์.
- สร้อยตระกูล อรรณมาะ. (2545). *พฤติกรรมองค์กร: ทฤษฎีและการประยุกต์พิมพ์ครั้งที่ 3*. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- สำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา (องค์การมหาชน). (2551). *รายงานผลการประเมินคุณภาพภายนอกระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน โรงเรียนวัดแก้วศีลาราม*. กรุงเทพฯ: สำนักงานรับรองมาตรฐานและคุณภาพการศึกษา (องค์การมหาชน).
- สำนักทดสอบทางการศึกษา. (2552). *รายงานประเมินผลสัมฤทธิ์ผู้เรียน ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 และมัธยมศึกษาปีที่ 3 ตามหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ. 2544*. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์ สกสค.
- สุรศักดิ์กนกแก้ว. (2552). *การพัฒนาครูด้านการวิจัยในชั้นเรียน โรงเรียนบ้านท่าสมอโคกสมบูรณ อำเภอมหาชนะชัย จังหวัดยโสธร*. ยโสธร: โรงเรียนบ้านท่าสมอโคกสมบูรณ.
- อภิลักษณ์ แซ่หยิ่ง. (2553). *ปัญหาการทำวิจัยในชั้นเรียนของครูในโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาจะเชิงเทรา เขต 2*. งานนิพนธ์ปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต, คณะศึกษาศาสตร์, มหาวิทยาลัยบูรพา.
- อัญชลี ธรรมะวิธิกุล. (2552). *เทคนิคการนิเทศแบบสอนงาน: Coaching*. (พิมพ์ครั้งที่ 2). กรุงเทพฯ: วี จี พรินติ้ง.
- อารีย์สุพร. (2550). *การพัฒนาครูเกี่ยวกับการทำวิจัยในชั้นเรียนโรงเรียนเชิงหวางพิทยาคารอำเภอเพ็ญ จังหวัดอุดรธานี สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาอุดรธานี เขต 1*. วิทยานิพนธ์ปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต, สาขาวิชาการบริหารการศึกษา, บัณฑิตวิทยาลัย, มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.
- อเนก รัศมี. (2551). *รูปแบบการจัดการความรู้เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพองค์กร*. ลพบุรี: โรงพิมพ์การพิมพ์.
- Creswell, J.W. (2003). *Research Design: Qualitative, Quantitative, and Mixed Methods Approaches*. (2nd ed.). Thousand Oaks: Sage Publications.
- Knight, J. (2004). “Instructional Coaches Make Progress Through Partnership : Intensive support can improve teaching”. *Journal of Staff Development*. 25 Number 2 (Spring): 32 - 37.
- Mingucci, M. M.(2002) “Action Research as ESL Teacher Professional Development,” *Dissertation Abstracts International*. 63(02): 451-A; August.